

Streszczenie

Cel badania: Do celów badania należało: ocena funkcjonowania przedniego systemu uwagowego (energetyzacji, monitoringu, nastawienia na zadanie) u osób z chorobą Parkinsona w trzech podgrupach: (1) u chorych w normie poznawczej (PD w normie), (2) w grupie osób z łagodnymi zaburzeniami poznawczymi (PD-MCI) oraz (3) z lekką demencją (PDD); weryfikacja wzajemnych zależności pomiędzy zaburzeniami energetyzacji a apatią oraz nasilenia apatii w zależności od statusu poznawczego chorego; ocena korelatów anozognozji i nasilenia anozognozji w zależności od statusu poznawczego chorego; weryfikacja związku podtypu zaburzeń poznawczych o charakterze łagodnych zaburzeń poznawczych (zaburzenia wykonawcze vs pozostałe) ze sprawnością przedniego systemu uwagowego oraz nasileniem objawów apatii i anozognozji oraz ocena związku pomiędzy obniżonym funkcjonowaniem przedniego systemu uwagowego, zaburzeń poznawczych, apatią, anozognozą a zdrowiem psychicznym i jakością życia opiekunów nieformalnych osób z chorobą Parkinsona.

Metodologia badań własnych: Badanie miało charakter przekrojowy z dwoma etapami – badania neurologicznego i neuropsychologicznego. Rekrutacja do badania trwała od lutego 2020 roku do kwietnia 2023, a zbieranie danych zostało zakończone w maju 2023. Do pomiaru zmiennych użyto następujących narzędzi badawczych: kwestionariusz UPDRS w przypadku badania neurologicznego, w badaniu neuropsychologicznym baterię pomiarów czasów reakcji ROBBIA, klasyczne testy neuropsychologiczne oraz metody kwestionariuszowe służące do weryfikacji anozognozji, apatii, a także funkcjonowania opiekunów. Na podstawie wyników uzyskanych w diagnozie neuropsychologicznej pacjenci byli dzieleni na trzy grupy - w normie poznawczej, z łagodnymi zaburzeniami poznawczymi oraz z lekką demencją. Rezultaty osiągnięte przez trzy grupy były zestawiane z wynikami grupy porównawczej, a następnie korelowane z jakością życia i poczuciem obciążenia opiekunów.

5 Wyniki: Spośród 123 zrekrutowanych osób, w ostatecznej analizie wzięto pod uwagę 96 pacjentów z idiopatyczną chorobą Parkinsona (45 z PD w normie, 39 z PD-MCI, 12 - PDD) wraz z opiekunami oraz 46 bez diagnozy idiopatycznej choroby Parkinsona. Zaburzenie energetyzacji występuje powszechnie u chorych z różnym statusem poznawczym. Obniżony monitoring i nastawienie na zadanie obserwowano w przypadku chorych z lekką demencją. Rezultaty weryfikujące wzajemne zależności pomiędzy zaburzeniami energetyzacji a nasileniem apatii mogą sugerować związki zaburzeń inicjowania i apatii. Nie zaobserwowano różnic w zakresie nasilenia apatii w zależności od poziomu funkcjonowania poznawczego chorego. Osoby z zaburzeniami wykonawczymi wykazują tendencję do bardziej ograniczonego wglądu w swoje trudności wykonawcze. Obserwuje się istotne zależności pomiędzy nasileniem poczucia obciążenia opiekuna a spowolnieniem psychoruchowym, apatią i anozognozą chorego.

Wnioski: Podział ze względu na funkcjonowanie poznawcze ujawnia dynamikę zmian objawów charakterystycznych dla płatów czołowych w przebiegu choroby Parkinsona. Osoby z lekką demencją są najbardziej narażone na zaburzenia przedniego systemu uwagowego. Kolejne badania powinny zostać przeprowadzone na liczniejszej próbie oraz kontynuować wątek potencjalnych związków apatii i zaburzeń energetyzacji.

Słowa kluczowe: choroba Parkinsona, płaty czołowe, zaburzenia uwagi, apatia, anozognozja